زانایانی ئیسلام

و

کاری سیاسیی..!

لێکۆڵینەوەیەکە لەمەڕ عەلمانیەت و دەرخستنی کاری واقیعیی زاناکانی ئیسلام

ئەحمەد کاکە مەحموود

بسم الله الرحمن الرحيم

لەمێژە هەوڵ دەدرێ -چ لێرەو چ لەوێ- کە دیینی ئیسلام و زانایانی ئیسلام لەگۆڕەپانی ژیان وەلانرێن و ڕێگەی عەلمانیەت بدرێتە بەر، وەبەجۆرەها شێوە لەدەرەوەو ناوەوە بانگێشەی بۆ دەکرێت و بۆتە جێگەی مشت و مڕی ئیسلامیەکان و ئەوروپای ئەو ڕۆژەو، هەردوولاشیان -ئیسلامییەکان و ئەوروپا- دەیان بابەت و کتێب و نامیلکەیان لەسەر نووسیی، ئەوروپا دەیانویست بەدنیای بسەلمێنن کە هەرگیز دین و دەوڵەت پێکەوە نایانکرێ و دژ بەیەکن! دەیانویست -بەتایبەتی- دینی ئیسلام زۆر زۆر بچوك و کورت بکەنەوە، بەڕادەیەك لەناو قوژبن و (زاویە)ی مزگەوتەکاندا جێی بکەنەوەو، کاروباری هەر ئەوەندەبێ کە پەیوەندی نێوان مرۆڤ و (پەروەردگاری) پێ توندوتۆڵ بکرێت، هەر خەریکی هەندێ (طقوس) و (رموز) و نەشیدو سروودی ئایینی بێت، ئیتر -پاش ئەوە- نابێ هەقی بەدەرەوەی دەرگای مزگەوتیشەوە هەبێت، شێرازەی کۆمەڵایەتی و پێکەوەنانی خێزان و، نان پەیداکردن و ئابووری و ڕامیاری و، دامەزراندنی دەوڵەت و دەسەڵات بەدەست کێ بێت چ کەسێك سەرۆکی وڵات بێت؟ کاروباری دەرەوەو نێوخۆیی.. ئەمانە گشت بنەما بەهادارەکانی تر، دین بۆی نیە لەبارەیانەوە فزە بکاو ڕەخنەیەکیش بگرێت، چونکە بەبۆچوونی ئەوان دەبێ دین هەر لەو چوارچێوەیەدا زیندان بکرێ و سەر نەهێنێتە دەرو باسی ئەخلاق نەکا!

بەڵێ بانگێشەی ئەو سەردەمەو لاسایی کردنەوەی خۆیشمان ئێستا زەمینە سازیی بۆی لەسەر شاشەی تەلەفزیۆن و ڕادیۆو ڕۆژنامەکاندا، بگرە هەندێ جاریش وروژاندنی بەهێنانی (مەلا)یەك و فەتوادانی بۆ شەرعیەت و دروستیی و پێکەوە ژیانی (عەلمانیەت) لەگەڵ ئیسلامدا، وەیان گوتنی: عەلمانیەت -بەلای ئەوەوە- پڕ بەپڕ لەخزمەت و بەرژەوەندی دینی ئیسلامدایە! دەیانەوێ کەمە کەمە ڕێگای بۆ پاکژە بکەن و بەیانی و دوو بەیانیش ڕاپرسی بۆ بکەن لەناو جەماوەرێکی چەواشەکراودا: ئاخۆ ئێوە عەلمانیەتتان دەوێ، یان ئیسلامییەت، واتە: جیاکردنەوەی سوڵتەو دەسەڵات لەدین و، داخستنی دەرگای مزگەوتەکان لەسەر نوێژ خوێنەکان و ئیمامەکەشیان و گەمارۆدانی لەچوارچێوەی مزگەوتەکەدا! وەیان بەشێوەیەکی تر پێشنیازی دەکەن و دەیوروژێنن و دەڵێن: بڕۆ دینداری خۆت بکەو نوێژو ڕۆژو حەج و تەنانەت زەکات و.. بدە، بەڵام هەقت بەسەر دەوڵەتەوە نەبێت، چونکە ئەو کە ڕێ لەنوێژی تۆ نەگرێ، ئیتر تۆش چیت دەوێ لەو..؟!

بەڵێ.. ئەگەر عەلمانیەت ئاوا بۆ خۆی کوێخای وڵات بێت و بەئارەزووی خۆی گەزو پێوانە بکاو ئەخلاق و مەخلاق نەمێنێ و، مەشروبات و عارەق و قوماربازی لاموباح بێ، نێرو مێ، کچ و کوڕ پێکەوە بژین و پێکەوە بخوێنن و، هیچ فەرقیان نەبێ و بەمانا فراوانەکەی (ئازادیی بێسنوور) ئازاد بن، دەبێ بۆچی ڕازی نەبێ و مەمنوونی ئەو نووسەرو مەلایانە نەبێ کە پێیان وایە: (مەلا هەر دەبێ لەپەناگایەکا، وەیان لەمزگەوتێکدا) هەر خەریکی وەعزو نەسیحەتی خۆی بێت لەگەڵ ڕیشسپی گەڕەکدا، بالاوەکانیش لەهاوێنە هەوارەکان و مەیخانەکاندا مەست و سەرخۆشبن! دەبێ ئامۆژگاریی مەلای پەڕو باڵشکاو بۆ کوێخایەکی ئاوا چ کەڵکێکی هەبێ؟ وەیان کەی دەنگی دەیگاتێ تا پێی بڵێ: ئەو ڕەفتارو کردارانە حەرامن! خۆ هەمووشمان دەزانین کاربەدەستان و فەرماندارانی ئەمڕۆ وەك خەلیفە (مەنسوور) و (هاروونە ڕەشید) نین، تا زانایەك بەرنە لای خۆیان و گوێی بۆ بگرن و ئامۆژگارییان بکا..!!

عەلمانیەت لە فەرهەنگی ئینگلیزیدا بەمانای دنیا گەرایی هاتووە، وەیان ڕەچاوکردنی مادده، وەیان، مەبەست پێی بێ دینیە، یان مەبەست پێی دوورکەوتنەوەیە لەمانای خواپەرستی! هەر هەمان فەرهەنگ دەڵێ: (العلمانية: هي النظرية التي تقول: إن الاخلاق والتعليم يجب أن لا يكونا مبنيين على أسس دينية)، وە لە (دائرة المعارف البريطانية)دا هاتووە دەڵێ: (العلمانية: حركة إجتماعية، تهدف إلى نقل الناس من العناية بالآخرة إلى العناية بالدار الدنيا فحسب).

هەر هەمان فەرهەنگ باسی (إلحاد) دەکاو دەڵێ: (إلحاد) دوو بەشە: ئیلحادیی تیۆری (نظری) ئیلحادیی (عەمەلیی)کردەیی، دیارە ئەو فەرهەنگە عەلمانیەت بەبەشێکی ئیلحادی عەمەلیی دادەنێت. کەوابوو عەلمانیەت: یەکێکە لە مەزهەبە خوا نەناسەکان و ئەوانەی نکوڵی بوونی خوای گەورە دەکەن! وە دەیەوێ جڵەوی دنیا لەدین داماڵێ و بەئارەزووی خۆی و بێ سنوور لەبوارەکانی سیاسەت و ئیقتیصادو ئیجتیماع و ئەخلاق و یاسادا کار بکاو دوور لە هەیمەنەت و دەسەڵاتی (دین) ببزوێ! لەولایشەوە (عەلمانیەت) هیچ پەیوەندییەکی بە (عیلم) و زانستەوە نیە، وەك هەندێ کەسی چەواشەکراو دەڵێن: گوایا مەبەست بە عەلمانیەت ئەوەیە کە لەڕێی زانستەوە هەنگاو بۆ ژیان و بزووتن هەڵنرێ و کارەکانمان هەموو لەڕووی زانستەوەبێ! کەوابوو کورترو باشتر هەر ئەوەیە لەپێناسەی عەلمانیەتدا بگوترێ: (العلمانية: هي اللادينية). عەلمانییەت: دوو بەشە: هەرکامێکیان بگری لەوی دیکەیان ناشیرینترو خراپترە:

یەکەم: عەلمانیەتی ئیلحادی و بێ دینی؛ زاناکان ئەو بابەتە بەم شێوەیە پێناسەی دەکەن کە: سەرجەم ئینکاریی و نکوڵی لەدین و گشت (مەبادئ) و (قییەم)ـەکانی دین دەکاو، بەر لەهەموو شتێکیش حاشا لەبوونی خوای بەدیهێنەرو دروستکەرو نەخشەگر دەکا، بەدەر لەوەش هەر کەسێك باسی ئیمان و باوەڕو ئەخلاقییات بکات، ئەو بێ پەردە دژایەتی و ململانێی لەگەڵ دەکا! ئەم جۆرە عەلمانیەتە -ئەگەرچی زۆر خراپ و سیماو دیمەنێکی تەواو ناشیرینی هەیە، بەڵام لای خەڵك بەئاسانی کافر دەکرێ و حوکمی هەڵگرانی ئەو پەرچەمەش لای موسڵمانان زۆر ئاشکراو ڕوونە و هیچ کەسێکیشیان قبووڵی ناکات، مەگەر کەسێ بیەوێ لەبازنەی دین دەرچێ و ئازادییەکی بێ سنوور بەخۆی بدات!

خەڵکانی ئەم جۆرە عەلمانیەتە زۆر توندڕەون لەدژایەتی کردنی (دین)داو، زۆریش بێ بەزەییانە موسڵمانان ئەشکەنجە دەدەن و، هەتا بۆشیان بلوێ سەرکوتیان دەکەن و ناهێڵن لەهیچ شتێکا دەنگ و ڕەنگیان هەبێ.

دووەم: عەلمانیەتی غەیرە ئیلحادییە -ئەگەرچی عەلمانیەت گشت دیمەن و سیمایەکی هەر ئیلحادە- بەڵام ئەم بەشەیان چونکە حاشا لە بونی خوا ناکات و ئیمانێکی تیورانەیە بەم ناوە پێناسەی دەکەن و دەڵێن: (العلمانية غير الملحدة) خۆ ئەگەرچی ئاواش بێت ئەمیش هەر ڕێگا نادا (دین)ی خوا دەست بخاتە نێو کاروباری دنیای مەردمەوە و هەوڵی جدیشی (تەهمیش) و لەپەراوێزنانی ئایینە و هەرگیز ڕازی نابێت بەرنامەی ژیان تێکەڵی بەرنامەو شەریعەتی خوا بکرێت و دەوڵەتیش ئازاد دەکا لە دانانی یاساو شێوەی بەڕێوەبردن، مەبەستیش لەم دابەشکردنی (عەلمانیەت)ـە بۆ ئەو دوو بەشە ئەوەیە کە لای زۆرینەی خەڵکی (عەلمانیەت) هەر ئەوەیان یاساغ و حەرامە کە نکوڵی بوونی خوا بکا، ئێمە هەردوو بەشەکەیمان شیتەڵکرد تا خەڵکان وریاو وشیاربن کە ئەوانەی حاشا لە بوونی خوا دەکەن و، ئەوانەش بۆرە ئیمانێکیان پێی هەیە، بەڵام ئەمیش هەر پێی وایە کە (دین) لە دەوڵەت جودابێ و بۆی نیە دەست بخاتە نێو کاروباری دەوڵەتەوە، ئەوە هەردوو بارەکەی بێ باوەڕی و کوفرەو هەرکەسیش پێی باش بێت بە (ملحد) و خوانەناس دادەنرێت.

ئەم بەشی دووەمی (عەلمانیەت)ـە لەڕووی چەواشەکردنەوە لەبەشی یەکەمی خراپترو خەتەرترە، چونکە بەشی یەکەم بەئاشکرا (نەفی) بوونی خوا دەکاو خەڵکیش بەئاسان دەیناسن و لێی تێدەگەن، بەڵام بەشی دووەم، وادەبێ هەڵگرانی ئالاکەی نوێژو ڕۆژووش دەگرن و هەندێ واجیباتی ئیسلامیش ئەنجام دەدەن، بەڵام ڕاوبۆچوونی ئەمەیە کە: (دین) نابێ دەست وەربدا لە کاروباری دەوڵەت و مەردم!

لەبەر کەم زانستی و ئاگاداری بەهەردووبەشەکەی عەلمانیەت دەبینی زۆربەی یاساکانی حکوومەتە دەسەڵاتدارەکان لەجیهانی ئیسلامدا، یاسایەکی عەلمانیان هەیە و زۆرینەی موسڵمانانیش بەو ڕاستیە بەئاگا نین و وە دوویان دەکەون! هەر بۆیە زۆرێکی ئەو دەوڵەتە بەناو ئیسلامییانە -لە بنەڕەتا- جەنگ لەگەڵ دیندا دەکەن، دژایەتی لەتەك بانگخوازانی ئیسلام دەکەن، بەتایبەتی ئەو بانگخوازانە کە ئەم ڕاستیانە ڕوون دەکەنەوەو دەڵێن: دەبێ دیینی خوا لەکۆشکی پاشاو سەرکۆمارەکانیشدا (حاکم) بێت، هەروەکو لەچوارچێوەی مزگەوتدا حاکمەو پەیڕەوی لێدەکرێت، هەر ئەو تێنەگەیشتنەیە کە گەلێ جار ئەو خاوەن فیکرەو بۆچوونانە لەوتارو سمینارو نووسینەکانیاندا ناوی خوا دێنن و، هەندێ جاریش -ئەگەر پێویست بێت- بەئایەتی قورئان و فەرموودەکان وتارەکانیان دەڕازێننەوە، ئیتر دە ئەوەندەی تر خەڵکی سادەیان پێ چەواشە دەبێت و بەفەرماندەو حاکمێکی خواناس دەدرێنە قەڵەم.

با پوختەتر بڵێین: عەلمانیەت بەهەردوو بەشەکەیەوە کوفرێکی ئاشکراو نمایانە، بێ هیچ گومان و دوو دڵییەك، بۆیە هەر کەسێك بڕوای بەهەرکامێك لەو دوو بەشەیە هەبێ، بێ سۆ لەدیینی ئیسلام چووەتە دەرێ، چونکە دیینی ئیسلام بۆخۆی دینێکی تێرو تەسەلە، وە کامڵ و گشتگیرە و هەموو لایەنەکانی ژیانی لەخۆ گرتووە، ڕۆحی و جەستەیی، سیاسەت و ئابووری، وە ڕەوشت و قییەم.. وە هەروەها.. جا لەبەر ئەوە نابێ مەنهەج و ڕێڕەوێکی تری ئامێتە بکرێ هەر بۆ ئەوەیە کە خوای گەورە دەفەرمووێ: (يا أيها الذين آمنوا ادخلوا في السلم كافة..) و یان لۆمەو سەرکۆنەی ئەوانە دەکا کە بڕێکی قبووڵ دەکەن و، بڕێکیش وەلا دەنێن: (..أفتؤمنون ببعض الكتاب وتكفرون ببعض فما جزاء من يفعل ذلك منكم إلا خزي في الحياة الدنيا ويوم القيامة يردون إلى أشد العذاب وما الله بغافل عما تعملون) البقرة.

عەلمانیەکان بەو کارەیان -ئەگەر بڕواشیان بەخوا هەبێ- دینی خۆیانیان هەڵوەشاندۆتەوە، چونکە پێیان وایە کە بەرنامەو یاساکانی زەوی تێرو تەسەلترە لەبەرنامەو ڕانماییەکانی دینی ئیسلام، بۆیە گشت زانایانی ئیسلام یەکدەنگن و دەڵێن: (من اعتقد أن الأنظمة والقوانين التي يسنها الناس أفضل من شريعة الإسلام، او أن نظام الإسلام لا يصلح تطبيقه في هذا القرن، أو أنه كان سببا في تخلف المسلمين، او أنه يحصر في علاقة المرء بربه، دون أن يتدخل في شؤن الحياة الأخرى) هەر کەسێك وا بزانێ ئەو ڕژێم و یاسایانەی مردم دایان دەهێنن باشترو قەشنگترن لە شەریعەتی ئیسلام و، دینی ئیسلام هەرتەنیا بۆپتەو کردنی پەیوەندی مرۆڤەبە (پەروەرێنە)وە، وەنابێ دین بە هیچ کلۆجێ دەستێوەردالەکارو باری ژیان، یان ناگونجێ لەم سەدانەدا ئیسلام براکتیك بکرێت، وەیان دینی ئیسلامە بۆتە هۆی دواکەوتن و بەجێمانی موسڵمانان...ئەوا بەهەر یەکێ لەو بۆچوونانە دین لە دەست دەداو، لە دین ترازاوە.

بۆیە ئێستا بەداخ وکەسەرێکی زۆرەوە لەوڵات و ناوچەکانی دنیای ئیسلامدا لە ناو جیل و پێڕی نووسەرو واژەوانان و ڕۆژنامە نووسان داعەلمانیەکی زۆر هەڵکەوتووە، زۆرێکیشیان پێیان دەڵێن بیریار، یان مامۆستای زانکۆ! یان... یان، وخەریکە وای لێ بێت بێ پەردە ئاڵای عەلمانیەت بەرزە وەبکرێت وبێتە مایەی بیرتیژی و ڕۆشنفکری سەردەم!! هەر لەوە وەئەنجام گەیشتە ئەوە کە:

١-حوکم وبڕیارەکان بە (ما أنزل الله) ڕەفز بکرێت و پشتەسەربخرێن و، شەریعەتی ئیسلام لەتەواوی بوارەکانی ژیانداوەلا بنرێت و، لەباتی (وحی) نیگای خوا بۆ پێغەمبەرمان (محمد) سڵاوو دروودی هەتاهەتایی لەسەربێت؛ قانوون ویاساکانی خورهەڵات و خۆرئاوا ڕەوابێت و، بانگەوازیش بۆ گەڕانەوەی شەریعەت و هەیمەنەی بەسەردام و دەزگاکاندا بە دواکەوتن و (ئیرهاب) بدرێتە قەڵەم و لای سوڵتەی سەردەم حیسابی

تایبەتی خۆی بۆدەکرێت و، تەنانەت لە ژیانی سەرەتاییش بێبەش دەکرێ و هیچ کارێکی دەوڵەتیشی پێ ناسپێردرێ ولای گەل و جەماوەریش بە پیاوی بێگانە نیشاندەدرێ، بۆ ئەوەی قسەیان تین و کاریگەری نەبێ بەسەریانەوە.

٢-مێژووی پڕلە سەروەری ئیسلام هەڵوەشێنەوەولای خوێنکاران و خەڵکانی دنیا گەمەو گاڵتەی پێ بکرێت و، سەردەمی ڕوناك و زێڕینی ئیسلام، بەسەردەمێکی تاریکی و دواکەوتوانە دابنرێت و، لە پەیمانگاو زانکۆکاندا بە ئارەزووی مامۆستای پۆلەکە (تەقییم)بکرێ و بگوترێتە وە...!

نابێ هیچ خوێندکارێکی موسڵمانیش فزە بکا، ئەگینە -لەژێر سایەی دیموکراسییدا!- بەئیرهابی دادەنرێ و، هەڕەشەی هەمە جۆرەیشی لێدەکرێت، بچوکەکەیان دەرکردنەو، سبەینێش لە هیچ دەزگایەکی دەوڵەتییدا جێی نابێتەوە!

٣-پەروەردەو تێگەیاندن و پێگەیاندن چەواشە بکرێ و، ببێتە خزمەتگوزاری بڵاوکردنەوەی بیرۆکەی عەلمانیەت، ئەوسا لەمەشەوە:

أ-لەگشت قۆناغەکانی خوێندن و قوتابخانەکاندا بیرۆکەی عەلمانیەت ڕەواجی بدرێتێ و بەنیشانەی پێشکەوتن دابنرێت.

ب-کەم سەیرکردنی ماددە دینییەکان و کەمکردنەوەی فەترەی کاتەکە بۆیان، یان هەر بخرێتە دوای دواوە، ئەوکاتە کە نە مامۆستا توانای لا ماوە، نە خوێندکاریش وزەی پێماوە بۆ وەرگرتنی، یان لەوانەی تاییندا دەرچێ و دەر نەچێ هەر دەرچووە..!

ج-ڕاگرتنی گشت دەقەکان و قەدەغەکردنی هێنانیان، هەتا لاوازی بیرۆکەی ئەوان پەردەی لەسەر لانەبرێ.

د-تێکدانی گشت دەقە شەرعییەکان، لەڕێگەی ڕاڤەکردنیانەوە، بەجۆرێ شیتەڵ بکرێن خزمەت بە عەلمانیەت بکەن، لەباتی ئامانجە دینییەکان!

هـ-دوورخستنەوەی مامۆستا دیندارەکان و گواستنەوەیان بۆ شوێن و جێگا ئیدارییەکان، یان خانە نشین کردنیان!

و-کەم تەماشا کردنی خوێندکارە دیندارەکان، بەشێوەیەك نەتوانن لەگەڵ مامۆستاکاندا (موناقەشە) بکەن بۆ دەرکەوتنی ڕاستیەکان و دووریش نیە سەری ساڵ جەزرەبەی خۆی وەرگرێ و ژیری بکەن!

ز-هەرکەسێك بیرۆکەی عەلمانیەتی لەگیرفاندا نەبێ، دژی یەکڕیزی نیشتمانی (الوحدة الوطنية) دابنرێت و، تەنها هەر عەلمانی هاولاتی دڵسۆزو ڕەسەنە!

٥-بڵاوبوونەوەی (ئیباحییەت)ی بێ سنوورو بەدڕەوشتی و، ڕووخاندنی بینای خێزان -کە یەکەم تۆمە لەیاسای کۆمەڵایەتیداو دنەدنەی هاولاتیان و گەنجەکان بۆ ئیباحییەت - ئەوەش لەڕێی:

أ-ئەو یاسایانەی کارە زۆر خراپ و دزێوەکان ڕێ پێدەدەن و هیچ تۆڵەیەکیان لەبەرامبەرەوە دانانێن، دیارە ئەوکاتە- زیناو داوێن ناپوختی و مومارەسەی کاری جینسی لەپرۆسەی ئازادیی کەسێتی گشت کەسێکەوە دەبێ ئەو ئازادیەش بپارێزرێ!

ب-ڕاگەیاندنە جیاوازو جۆراوجۆرەکان: ڕۆژنامەکان و گۆڤارو ڕادیۆو تەلەفزیۆنەکان کە شەوانە و ڕۆژانە ماندو نابن لەدژایەتی (فەزیلە) و بەهاکان و مرۆڤایەتی و کردنەوەو ڕازانەوەی سەدان هاوینەهەوارو جێگا گەشت و گەڕەکان بەشێوەیەك ببێتە هۆی وروژاندنی (غەریزە)ی جینسی لاوەکان و، ئەوجار تێرژاندنی سەدان و هەزاران کچ و کوڕی لاوو مێرمنداڵ و گۆرانی و هەڵپەڕکێ و سەماو سووڕدان لەبەردەم یەکتردا.

ج-دژ وەستانی (حیجاب)و لەچك و جل و بەرگی کوردیی -کە لەگەڵ پۆشاکە ئیسلامییەکەماندا یەك دەگرێتەوەو، سەپاندنی خۆ دەرخستن و (سفووری) و تێکەڵکردنی کچ و کوڕ لە پەیمانگاو دانشگاکاندا.

٦-دژایەتیکردنی بانگەوازی ئیسلامی لەڕێگای:

أ-چاودێرییەکی توندو تیژ لەسەر بڵاوکراوە ئیسلامیەکان، هاوکات لەگەڵ واڵاکردنی دەرگای ڕۆژنامەو گۆڤارو هەر کتێبێکی چەواشەکەرو فریودەرو لادەر لەڕێبازی ئیسلام و شەریعەتی ئیسلام.

ب-فراوانکردنی دەرفەت لەبەردەم هۆکانی ڕاگەیاندنە عەلمانیەکان، تا باشترو زیاتر دەنگ و ڕەنگیان بگات بەجەماوەرو گەل و مەبەستە مادییەکانی خۆیانیان بۆ ڕاڤە بکەن و ئیسلامیش بەدینێکی دواکەوتەو پێشێلکەری مافی مرۆڤ، بەتایبەتی ئافرەتان بنوێنرێ.

٧-تەفرو تووناکردنی بانگبەرانی دینی خواو دژایەتیکردنیان و تۆمەتبار کردنیان بەجۆرەها درۆو دەلەسەو قسەی نابەجێ و ناپەسەند بەرامبەریان و، تاوانبارکردنیان بەپیاوی بێگانەو، دواکەوتە لەکاروانی تەکنەلۆژیاو باسە زانستیەکان و، خاوەن عەقڵێکی دواکەوتەو گوشراوو، کۆنە پەرست!

٨-گوشار خستنە سەر ئەو موسڵمانانەی دژی عەلمانیەتن، لەڕێ گرتن و کوشتن و نەفی و شار بەدەرکردنیان.

٩- بێزاریی و حاشا لە (جیهاد) و هێرشکردنە سەری و، دانانی بەکارێکی ڕێگری و ناهەق و ناڕەواو هەمە جیانە، چونکە جیهاد بۆ سەرخستنی دینی خوایەو، بۆ سەرخستنی فەرمان و بڕیارەکانی خوایە، دیارە عەلمانیەت (دین)یان لەکاروباری دنیا دابڕیوەو هەر ئەم قسەیە دەکەن کە دین پەیوەندییە لە نێوان خۆی و خواوەندیدا -ئەویش ئەگەر حاشا لەبوونی خوا نەکەن-، دەسا ئیتر چۆن جیهاد قبووڵ دەکەن و دەرفەت دەدەن جیهاد بکرێت؟!

١٠- بانگێشە بۆ نەتەوایەتی و نیشتمانپەروەری.. واتە: کۆکردنەوەی گشت هاوزمانان لەسەر بنەمای نەتەوایەتی و وەلانانی (دین)و گوێ نەدان بەبنەما بەهادارەکانی دین! ئەمانەو دە ئەوەندەی تریش عەلمانیەت زیانی لێدەبێتەوە بۆ ئیسلام و کۆمەڵگەی بنیادەم، بۆیە بەهیچ جۆر ڕەوانیە پڕو پاگەندەی بۆ بکرێت و لەوڵاتی موسڵماناندا پشتیوانی لێبکرێت.

عەلمانیەت چۆن دین دەگۆڕێ و لاوازی دەکات لەدەروونی موسڵماناندا؟

بەڵێ عەلمانیەت ڕێگەی زۆرە بۆ تێکدان و هەڵوەشاندنەوەی بنەما بەهادارەکانی دینی ئیسلام لەمێشك و دەروونی موسڵماناندا، لەوانە:

١- خەڵەتاندن و لەخشتە بردنی بڕێ خەڵکی ئیمان کزو لاواز بەماڵ و سامانی دنیاو (مەنصەب) و پلەو پایە، وەیان هەندێ ژنی لاواز بەکرێ دەگرن، هەتا لێرەو لەوێ برەوو ڕەواج بدەن بە ئاڵای عەلمانیەت، ئەڵبەتە بەر لەوە ئەو ئەرکەیان پێ بسپێرن، بەهەندێ ناوی زلەو جل و بەرگی فشۆڵە (نمایش)یان دەکەن لەبەردەم جەماوەردا، هەتا گوتارو قسەیان قبووڵ بێت و بایەخیان بدرێتێ.

٢- هێندێ لەوانە لەمەڵبەندی تایبەتیدا -لە خۆرئاوا- گۆشدەکەن و پێیاندەگەیەنن و ناوو نازناوی بەرزیان پێدەبەخشن وەك بڕوانامەی (دکتۆرا) یان مامۆستای زانکۆ، پاشان دەیانگێڕنەوە بۆ زانکۆکان هەتا لەوێوە وردە وردە دەست پێ بکەن و ژەهری خۆیان بڕێژن و کەسێکیش نەتوانێ لەبەردەمیاندا هیچ شتێك بڵێت (چونکە بڕوانامەی دکتۆرای هێناوەتەوەو بیریارە!!) هەر ئەمەیشە ئەمڕۆ لەزانکۆکاندا پتر پەرچەمی عەلمانیەت بڵندەو بازاڕی گەرمەو خوێندکارانیش هیچیان پێناگوترێ!

٣- وروژاندنی باس و خواسی بڕێ لە مەسەلەکان و ئاڵۆزکردنیان و سەرقاڵکردنی مەردم پێیانەوە، بۆ نموونە مەسەلەی ژنان و مافیان دەخەنە ناو بەرنامەوە، بۆ ماوەیەکی زۆر لەگشت بۆنەو جێگاکاندا دیفاع و بەرگری لێدەکرێ و دەبێتە کێشەو مشت و مڕی ناو خوێندکارانی زانکۆو پەیمانگاکان و، کۆڕو سیمیناری زۆری بۆ دەبەسترێ و، کتێب و نوسراوی لەسەر بڵاو دەکرێتەوەو زۆرێکی زۆرینە ژنانی پێ لەخشتە دەبەن و، بەوە دەتوانن دەنگ و ڕەنگیان بکڕن و مل بەیاسا گرنگە ئیسلامیەکان نەدەن و یاخی بن.

٤- نیشاندانی زانا بەڕێزەکانی ئیسلام و بانگبەرانی ئیسلام -لەڕاگەیاندنەکاندا بەگشتی- بەچینێکی زۆر دواکەوتەو نەزان و لەکاروانی ڕۆشنبیری بەجێماوو بێ سیاسەت و کەم ئاگا لەگۆڕانکارییە نوێکانی دنیاو کاروانی پێشکەوتن و، ماددەپەرست و خۆفرۆش و خائین و لەمپەر لەبەردەم ئازادی و ڕزگاریدا، ئەوجۆرە تۆمەتانەو دەیانی تریش، بۆ ئەوەیە کە لای جەماوەرو گەل ئیعتیبارو متمانەیان نەمێنێ و کەسێ بۆ قسەیان گوێ نەگرێ و، لەولایشەوە گۆڕەپانەکە تەختتر ببێ بۆ فێرخوازانی عەلمانییەت و تەنیا خۆیان بۆ خۆیان کوێخاو دەمڕاسی گەل بن!

٥- وروژاندنی کێشەو ئیختلافاتی ناو زاناکان لەمەسەلە بابەتیەکان، بەجۆرێکی وا مەردم وا لێی تێ بگا کە (دین) هەر هەمووی جێگەی کێشەو ئیختیلافاتەو بەدەگمەن شتێك دەستکەوێ زاناکان یەکدەنگ و یەکڕابن لەسەری، مەبەستیش هەر ئەوەیە کە (دین) شتێکی وا یەقین نیە هەتا زاناکان بتوانن لەسەری ڕێك بکەون و بێدەنگبن بەرامبەری.

٦- داهێنانی قوتابخانەو زانکۆو چەند مەڵبەندێکی تری ڕۆشنبیری گۆشکراوو پەروەردەکراو بەشێری بێگانەو خەڵکانی دەرەوەو نەیار بەکۆمەڵگە ڕەسەنەکەمان، هەتا زۆر بەجیدییانە هەڵسن بۆ برەو پێدان بەعەلمانیەت و لاوازکردنی پەیوەندی بە ئیسلامەوەو نەهێشتنی (التزامات) بەدینەوەو جورئەت بخەنە بەر کچ و کوڕە تازە پێگەیشتووەکان کە ئەوان پتر هەوڵ بدەن لەژێر ڕکێفی ئیسلام خۆ ئازاد بکەن و، ئەخلاق و قییەم شتێکە ئیسلام دایهێناوە بۆ زەوتکردنی سەربەستیی و ئازادیی لەبنیادەم!

ئەمە کورتەیەکبوو لەماناو مەبەستی (عەلمانییەت) و ئاسەوارە شەڕوخراپەکانی، خرانە بەر چاوی ئێوەی بەڕێزو دڵسۆز بە ئیسلام و نیشتمانی خۆشەویستمان، بەو هیوایە بەزیندوویانە وەریان گرین و، پاشانیش دیینی خوا تێکەڵ بە عەلمانیەت نەکەین و، عەلمانیەت وەك ماناو مەبەستە ئەسڵەکەی خۆی وەرگرین و، ئیسلامیش بەمانا فراوان و ڕاستیەکەی خۆی قبووڵ بکەین، بەڵێ ڕاستە کە ئیسلام کۆمەڵێ (مەبادئ) و بنەمای خواپەرستی لەخۆ گرتووە: نوێژو ڕۆژوو حەج و زەکات... بەڵام لەهەمانکاتدا سیاسەت و ئابووری و عەلاقات و پەیوەندی دەرەوەو ناوە لەگەڵ دەوڵەتان و، ڕێککەوتننامەو یاسای جەنگ و ئاشتیی و (تەعامول) لەگەڵ هەمسایانی خۆیدا، ئەوجا هێزو دەسەڵات و سوپاو لەشکرو ئیدارەی وڵات و حکوومەتی و، سەرەڕای ئەمانەش هەموو ئیمان و باوەڕە بەخواو بەڕۆژی دوایی و، بەپێغەمبەران و بەکتێبەکان و بەگشت بڕیارە ئەزەلییەکانی خوا (خێری و شەڕی) و حوکم و بڕیارەکانیش -سەرجەم، گەورەو بچوك- هەر بە بەرنامەو یاساکانی خوای گەورە، دەبێ ئاوا ئیسلامان قبووڵ بێت، ئەگینە هەر شتێك، هەر فیکرەو بۆچوونێکی نوێی -بەدەر لە ئیسلام- سەر هەڵبداو ڕاکێشرێتە وڵاتی ئیسلامییەوەو موسڵمانانیش بەخێرایی شان بدەنە بەری و ببنە سەربازو نۆکەری، بێگومانبن هەرگیز دینی ئاوا لای خوا وەرناگیردرێ، بۆ نموونە: موسڵمانی عەلمانی، موسڵمانی دیموکراسیخواز، نیشتمانی، سۆشیالیستی، بەعسی، لیبراڵی، مارکسی.. هتد ئەمانە دەدرێنە دواوەو هەڵگری فیکرەکەشی بە موسڵمان حسێب ناکرێ (من أحدث فی أمرنا هذا مالیس منه فهو رد) ئەو ڕاستیەمان پێدەڵێت، ئێمە خوا ناوی ناوین موسڵمان: (هو سماکم المسلمین من قبل وفی هذا..) تەنها موسڵمان، بێ هیچ (ئیزافە)و (وەصف)ێك: موسڵمانی عەلمانی، یان مارکسی، یان.. یان.. خوا وەری ناگرێ، دینەکەشمانی ناو ناوە (ئیسلام): (إن الدین عند الله الإسلام).. (ورضیت لکم الإسلام دینا..).. (ومن یبتغ غیر الإسلام دینا فلن یقبل منه..)، دیارە دینێکی وا بەرنامەی چڕوپڕیشی هەیە، بۆ گشت بوارو لایەنەکانی ژیان، (٢٣) ساڵ ژیانی پێغەمبەر ﷺ و پاش ئەویش خەلیفەکانی و بەهەموو دەسەڵات و دام و دەزگایەوە بوویان: ڕاگەیاندن، دارایی، ڕێکخستن، سەربازیی و ئەو هەموو جەنگ و (فتوحات)و، ڕێککەوتن و پەیمان لەگەڵ جولەکەو نەیارەکانی، ئاخۆ ئەو شێوە جم و جووڵ و بەدەستگرتنی دەسەڵاتە لەگەڵ ئەو هەموو ترسە لە خوا منای جۆشدانی (دین) و دەوڵەت پێکەوە نیە؟ منای بەڕێکردنی دین و دنیا پێکەوە نیە..؟ دەسا بۆ ئیتر پاش ئەو تەجروبە سەرکەوتووە، پڕووپاگەندەی لێکبڕانی دین و دەوڵەت بکرێت، داخ ئەو داخەیە ئەمڕۆش دەیانەوێ بەفەتوای هەندێ مامۆستاکان (عەلمانیەت) بشەرعێنن و (بیقەوڵێنن) و بیکەنە بەدیلی ئەو ئیسلامەی سەدان ساڵ حکوومەت و دەسەڵاتداری کردووە.

پاش ئەم کورتە باسە لەسەر (عەلمانیەت) ئەوسا دەچمەوە ناو باس و مەبەستەکەی خۆمەوە: زانایانی ئیسلام و، کاری سیاسەت، کە بەداخەوە هەندێ کەس داوای دوورکەوتنەوەی (مەلا)یان دەکا لەسیاسەت و ئۆقرە گرتنیان لەچوارچێوەی مزگەوتەکاندا!

خوای گەورەش لە قورئانی پیرۆزدا دەفەرمووێ: (یا أیها الذین آمنوا أطیعوا الله وأطیعوا الرسول وأولی الأمر منکم..)٤/٩.

(ئیبن کەسیر) دەڵێ: (وقال علی بن ابي طلحة، عن ابن عباس: (وأولی الأمر منکم..) یعني: العلماء. ئیبن عەباس لە تەفسیری (وأولی الأمر منکم)دا دەڵێت: خوای گەورە کە دەفەرمووێ: ئەی خەڵکانی خاوەن باوەڕ! بەرفەرمانی خواو پێغەمبەری ئەوو کاربەدەستانی خۆتان بن، مەبەست بەو کاربەدەستانە خەڵکانی فیقهزان و دیندارن (موجاهیدو عەتاو حەسەنی بەصری و ئەبو العالیە)ش تەفسیری بەزانایانی دیینی ئیسلام دەکەنەوە، ئەگەرچی دەشکرێ گشت کاربەدەستە صالّح و زانا بەرجەستەکان بگرێتەوە، کەوابوو پێویستە کاربەدەستانی موسڵمانان شەرعزان و دیندار بن، چونکە ئەوان دەزانن لەکاتی پێشهاتنی رووداوو کێشەیەك چۆن بیگێڕنەوە لای (قورئان و فەرموودە)کان و بەپێی بڕیاری ئەوان چارەسەری بکەن.

ئەگەر ئێمە بەویژدانەوە سەیرێکی مێژووی پاك و خاوێنی موسڵمانان بکەین، زۆر بەباشی بۆمان دەردەکەوێ کە هیچ کاتێ (تەقسیم) بەندی نەبووە لەناویاندا: دەستەی کاربەدەستان جیا بکرێتەوەو، زاناکانیش هەڵبوێردرێن و کارو وەزیفەی سەرەکی و گرنگیەکانیان پێنەدرێ، ئەو دەمەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ لەژیاندا بووە فەرمان بەریکراوەو، بۆ هەر ئیش و کارێکی تریش پیاوی گونجاوو شیاوی دیاری کردووە وەکو دەگوترێ: (الرجل المناسب للمکان المناسب)، هەر لەدانانی (والی) بۆ وڵات و ناوچەکان، هەتا دیاریکردنی ئامیر هێزو سەر لەشکرو فەرماندە سەربازییەکان، وەیان ناردنی شاندێك بۆلای دەستەڵاتدارێك، پاشانیش سەردەمی خەلیفەکان هەروا، دوای ئەوانیش -بەتایبەتی سەردەمی ئەمەویی و عەبباسیەکان- زۆرێکی زۆرینەی کاربەدەستان زاناو دیندار بوون، ئەگەرچی لەو دواییەدا -بەداخەوە- دنیاداری زاڵبوو بەسەر دینداریداو ئێستاش دوژمنانی دیینی خوا مێژووەکەیان شێواندوون و هەریەکەیان کۆمەڵێ تێبینیان کەوتۆتە سەر، هەرگیز ئەم بیروو بۆچوونە ڕەواجی نەبووە کە زاناکان لەکارە گرنگەکان وەدەرنێن و خەڵکانی نەزان کارە سەرەکیەکانیان پێ بسپێرێ، بەڵام ڕێککەوتووە (هارونە رەشید) بۆتە خەلیفەو، ئیمامی شافیعی نەبووە، ئیتر هەر هۆو سەبەبێك بووبێ بەبەرهەڵسکار، خۆ ئاشکرایە یەکێ لەمەرجەکانی (خەلیفە) ئەوەیە لێزان و سیاسی بێ، ئیتر مەلابێت، یان غەیرە مەلابێ، هەر کات مەرجەکانی تری (ویلایەت) یان بڵێین (خەلافەت) جێبەجێ بوون و ئەمەش هەبوو، هەر دەبێ کاروبار بەو بسپێردرێ، تەنانەت ئەگەرچی (تەقوا)یشی کەم بێ، چونکە لەو جۆرە کارانەدا لێزانی و لێبڕان گرنگترەو بەرژەوەندی گشتیی ڕەچاو دەکرێت، نەك (تەقوا)و (وەرع) و (زوهد) و نەشارەزا لە ڕەوتی دنیای سەردەم، وادەبێ مامۆستایەك زانای ئایینی زۆر سەر لێدەرچووو سەلیقەدارە لە بەڕێوەبردنی ئیش و کارەکاندا، هەیشیانە سەری لێدەر ناکا، دیارە هیچ کەسێك ناڵێت ئەمەی دووەمیان هەر دەبێ (ویلایەت)ی گشتی پێبسپێردرێ، لەولایشەوە دەشێ موسڵمانێکی سادەو کەمزانست زۆر ژیرو بەئیدارەو بەتوانابێ، ئەگەرچی (مەلا)ش نەبێ، بێگومانە ئێمە کاروباری گشتی وڵات، وەیان ناوچەیی بەم دەسپێرین، بەڵام دەبێ هەمووشمان ئەو ڕاستی و حەقیقەتە بزانین کە مامۆستاکان زۆر حەزیان لە ململانێ و چەلەحانێ نەبووە، کاتێ زانیبێتیان -لە هەرکارێکدا- ڕێزو حورمەتی خۆیان ناگیردرێ، وەیان هەر لەسەرەتاوە زانیبێتیان حەق و عەدالەتیان بۆ ناچەسپێ، ئیدی لەو کارە پاشەکشێیان کردووە، وەیان وەریان نەگرتووە لەترسی خوا، نەوەکو دەرفەت نەدرێ بڕیاری دادگەرانە بدەن.. کاتی خۆیشی ڕاکردن لەقەزاوەت هەر ئەوە بووە، نەك لێیان نەزانیبێ، بەتایبەتی سەردەمێك کە بەزۆرو ناهەق دەستەیەك بچنە پێشێ و بەزۆر دەستبگرن بەسەر کاروباری وڵاتداو، بێدینیشبن، وەیان کەم دینبن، ئاشکرایە کاربەدەستی ئاوا بەگەزو پێوانەی خۆی دەیکاو بەرژەوەندی خەڵکەکانی خۆی پێشدەخات نەك لایەنە شەرعییەکەی، کاتێکیش دنیای ئیسلام گەورەو فراوان بوو کار کەوتە دەستی ئەمەویی و عەباسییەکان -ئەگەرچی گشتیان موسڵمان بوون، بەڵام بازاڕی دنیا زاڵبوو بوو- زانا پسپۆڕە موسڵمانەکان وردە وردە خرانە ئەو لاوەو تەمەحی ئیدارەی وڵاتیان نەماو بێ هیواشبوون ئەوکاربەدەستانە گوێیان بۆ بگرن، بۆیە بەناچاری هەریەکە چوویە قوژبنێکەوەو دەستی دایە کتێب نووسین و لێکۆڵینەوەو لەسەر ئەو باس و مەسەلانەی باسی سیاسەت و شێوەی حوکمڕانی ناکەن و زیان بەئیدارەی کاربەدەستەکان ناگەیەنن، ئەگەر کەسێکیشان شتێکی ئاوا لەمێشکا بووبێ، خێرا بڕیار دەرچووە بۆ گرتنی و، لاوانەشە لەسێدارە درابێ، ئیمامی شافیعی یەکێك بوو لەوانە کە ڕزگاری بوو.

دەشکرا بڕێ کات ئەو (والی)یە لاوێکی کاڵ و کرچ و دنیا ویست بووبێ و حەزی لە باسکردنی حەڵاڵ و حەرامی مەلایان نەکردبێت، بەتایبەت لەو سەردەمانەدا کە منداڵی سەربێشکەش دەکرا بەوەلیعەهدو جێنشین و هێزو دەسەڵاتی سەربازیشیان بەدەست بووە، ئیتر زانایان لەبارودۆخێکی ئاوا چ بکەن و چ بڵێن لەگەڵ ئەو جۆرە بنیادەمانەدا؟! ئەوسا ئەو گوشارو زۆرە ملێیە وای لەزانایان کرد هەرکەسە بڕواتە مزگەوتێکەوەو دەرگای حوجرەکەش توند توند پێوە بدا لەداخ و حەسرەتی کاربەدەستانی زەمان، کاربەدەستانیش بەئارەزووی خۆیان -بێ ڕەچاوکردنی لایەنی شەرعی- دەستیان دایە بەڕێوەبردنی وڵات و بوونە پێشەنگی سەرفرازیی و بەختیاری، مەلاش جگە لەوە کە جێگەی پێغەمبەرەو دەبێ ئەو حاکم بێ و جڵەوی وڵات بەدەست ئەوەوە بێت، هێشتا دەشترسا بینێرن لەحوجرەکەیدا باڵبەستی بکەن و بیگرن، ئیتر ئەو جۆرە کردەوانە وایان کرد کە زانا بەڕێزەکانمان لەئیدارەی وڵات بەشبڕاو بن و لەڕەوتی دنیاش بێ ئاگابن و، بێجگە لەهەندێ مەسەلەی دەستنوێژو ڕۆژوو.. هتد هیچ پرسیارێکیان لێنەکرێت، وەیان لەلادێ و گەڕەکەکانی شاردا پێشی خۆیانیان بدەن بۆ سەرەخۆشی نەخۆش و تەعزییەو ئاشتەوایی خەڵکانی کێشەدارو هەندێ کاری زۆر بچووکتر..! بەڵام لەولاوە کێ بەڕێوەبەری وڵاتە؟ کێ وەزیری دەرەوەیە؟ دارایی بەدەست کێوەیە؟ مەنهەج و بەرنامەی وەزارەتی پەروەردە چۆن دەنووسرێ؟ ئەوانە کاری سیاسەتن نابێ بیریان لێبکاتەوە!!

هێندێ دەڵێن: مەلا یان دەبێ هەر لەمزگەوتەکاندا کاری خۆیان بکەن و نابێ بچنە ناو سیاسەتەوە، تەنانەت حیزبایەتیشیان پێ ڕەوا نادەن، ڕازی نین لەحیزبێکی چکۆلەی ئیسلامیشدا -کە تۆمەتبارە بەئیرهابی و وەهابی و کۆنەپەرست!- کار بکەن لەگەڵ ئەو هەموو مەحروومیەتەو بێبەشبوونەیان لەئیدارەو خێرو خێراتی وڵات، ئەوانە دەڵێن: دەبێ زاناکان لەمزگەوتەکانەوە هەر خەریکی ئامۆژگاریی و نەسیحەتی کار بەدەستەکان بن و نابێ بیر لەسیاسەت بکەنەوەو ببنە ئەندامی مەکتەبی سیاسی و شوراو ڕابەر! چونکە پسپۆڕ نین و نازانن چۆن ئیدارەی وڵات بکەن؟ سەرم سوڕ دەمێنێ لەو کەسەیە کە ڕازی نابێ مەلایەك بەو هەموو خوێندن و گەشت و گەڕو ئەخلاقیاتەوە ببێتە ئەندامی حیزبێکیش، نەك ڕابەرایەتی وڵات، بەڵام کاروبار دەسپێرێ بەخەڵکانێ کە زۆربەیان بڕوانامەیان هەر نیەو بێ تەجروبەشن، من وادەزانم ئەو فیکرەو بۆچوونە تەنیا خزمەتی فیکرەو بۆچوونی عەلمانیەکانی ئەمڕۆی دنیا دەکا، چونکە ئەوانن دەڵێن: زانایان دەبێ هەر لە مزگەوتەکاندا خزمەتی خەڵکی گەڕەك بکەن و، جەنابیشیان بۆخۆیان دەمڕاس و سەرۆکی وڵاتبن هەر لەمەیشەوە دابڕینی (دین) لەدنیا سەری هەڵداوە.

خاوەنانی ئەو بۆچوونانە دەبێ بە ئاشکرا تەوبەو پەشیمانیەکی چاك و پاك بکەن و جارێکی تر ئەوەی عەلمانیەکان شەرمیان دەکرد بینووسن، وەیان لەسیمینارێکدا بیلێن؛ بیری لێ نەکەنەوە زانایان و شارەزایانی دینی خوا میراتگرو جێنشینی پێغەمبەرانن، دەبێ پێغەمبەری خوا چۆن کاری کردبێت بۆ سەرخستنی ئەو دینەیە، ئەمانیش هەر لەو ڕێبازەوە هەوڵ بدەن و تێبکۆشن، دیارە کە پێغەمبەری خوا ﷺ (قودوە) و (ئوسوە)ی موسڵمانانە، بەتایبەتی زاناکانیان، بۆ ئەمەش ئایەتی: (لقد کان لکم فی رسول الله أسوة حسنة لمن کان یرجوا الله والیوم والآخر وذکرالله کثیرا)أحزاب/٢١. باشترین بەڵگەی ئەو ڕاستیەیە، پێغەمبەر ﷺ خۆی قیادەو ریادەی گشت موسڵمانانی دەکرد، کاروباری سەربازی گەلێ جاریش خۆی نەخشەی بۆ دا دەناو، هەر خۆیشی سەرکردەی بەرەی جەنگەکانی دەکرد، پەیوەندی بەدەرەوەو ناوەوە هەر خۆی هەڵیدەسووڕان، نامەو شاند ناردن بۆلای پاشاکان و سەرۆك عەشیرەت و قسەو دانیشتن لەگەڵ خاوەن نامەکاندا هەر بۆ خۆی بوو، لەلایەکەوە وەحیی و نیگای وەر دەگرت، لەلایەکی ترەوە سەرپەرشتی باروو حاڵی گشتی موسڵمانانی دەکرد، ئیمام و خەتیبی موسڵمانان بوو، هەروەکو داوەریی خەڵکیشی دەکرد، مەبەست ئەوەیە کە (دین)، وەیان بڵێین زاناو شارەزایانی ئیسلام دەبێ لەتەواوی کاروباری ژیانی وڵاتدا دەستیان هەبێت، نابێ ئەوەندە بەکەم تەماشا بکرێن، وەیان ئەوەندە دوور بخرێنەوە لەڕەوتی دنیای سیاسەت و ئاگایان لەهیچ شتێك نەمێنێ، ئێمە ڕامان وایە دەبێ زاناکان پێشەنگ و سەرقافڵەی بەڕێوەبردنی کاروباری ئایین و دنیابن، چونکە ئەوکاتە کە پێغەمبەری خوا، پێغەمبەر بوو وەحیی بۆ دەهات، لەهەمانکاتدا دەهاتە بازاڕیش تا بزانێ چ باسەو خەڵکی چی دەکا؟ بۆیە دەست دەخاتە ناو گەنمە خوساوەکەی کابراو پێیدەفەرموێ: (من غشنا فلیس منا..)، ئێمە ئەو سیاسەتەی دوورخستنەوەی زانایان لە گۆڕەپانی ژیان و ڕابەرایەتی ئوممەت، بەسیاسەتێکی گەندەڵی دادەنێین، بۆچی ئەگەر مەلایەك و نامەلایەك لەیەك کۆلێژدا بخوێنن و دەربچن، خۆ -گومانیش نیە کە مەلاکە زۆر زرنگترو دڵسۆزترە-کەچی نا مەلاکە کارو وەزیفەی شیاوو بەرزی دەدرێتێ و بەڕۆشنبیریش دادەنرێت، بەڵام مەلاکە نەخۆی و، نە بڕوانامەکەی ڕەواج و بازاڕی نابێ! مەلاش ئەگەر باسی سیاسەت بقە نەبێ بۆی وەك ئەو خەڵکانەی ترە بەهاوڵاتی پلە یەکەم دابنرێت و سەرو سیماو بڕوانامەی بخوات، دەبێ چی کەمتر بێ لەو خەڵکانەی ترە..؟! خۆ بێجگە لەوەش ئەگەر ویژدان هەبێت چاوێك بگێڕدرێ -هەر هیچ نەبێ- بەشۆڕشەکانی گەلی کورددا، چاك دەزانرێ کە هەر مەلا بووە جەماوەری بێدارو وشیار کردۆتەوەو پاشانیش خۆی قیادەی ڕاپەڕین و شۆڕشێکی دوورو درێژی کردووە: لەکوردستانی عێراقدا سەرکردەو فەرماندەی زۆر دیاری ناو مێژوو، شێخ مەحموود، دواتریش مەلا مستەفای بارزانی، لە کوردستانی تورکیەیش شێخ سەعیدی پیران، دیارە کە جوامێرانە هەڵساو بووە بە خەمخۆری ئەو میللەتە ستەمدیدەیە، لەکوردستانی ئێرانیش پیاوی وەکو قازی محمد ریادەی ئەو شۆڕشەی کردووە، بەشایەتی مێژووش زۆر سەرکەوتوانە خزمەتی شۆڕشەکەیان کردووە و نزیك بەئەنجام بەدەستهێنان بوونەتەوە، ئەگەر سیاسەتی نێودەوڵەتی هێشتبای، بەڵام بەداخەوە کورد هەرکات نزیك بووبێتەوە لە هەدەف و ئامانجی خۆی کراوەتە قوربانی سیاسەتە گەندەڵەکانیان و بەزەییان پێیا نەهاتووەتەوەو هەرەسیان پێ هێناوە، وا دەزانم هەرەس هێنانەکەی هی ئەوە نەبووە پیاوە دیندارەکە، یا زاناکە لێی نەزانیبێ، بەڵکو لەوانەیە خۆی و گەلەکەی تەسلیم بەوان نەکردبێت و باش بەئارەزووی ئەوان ملی ڕانەکێشابێت، ئەوەتە ئێستاش پاش ئەو هەموو تەسلیم بوونەیە ئایندەی کورد هەر نادیارەو کەس نازانێ چارەنووس چۆن دەبێ؟ ئومێدەوارین ئەمجارەش وەکو جارانی پێشوومان پێنەکەن و نەماندەنە بەیعی کڕین و فرۆشتنێك، وەکو شۆڕشەکانی تر؛ ئەگەر ئاماژەیەکیش بۆ سەرهەڵدانی بزووتنەوەی ئیسلامی لەکوردستان/ عێراق بکەین، دووبارە دەبینین لەژێر ریادەی مامۆستا مەلا عوسمانی ڕەحمەتیدا، لە ماوەیەکی زۆر کەمدا قۆناغی زۆری بڕی و، زۆر سەرکەوتوانە لەدەرەوەو ناوەوەی کوردستاندا بەپەلە گەشەی دەکردو قبوولی جەماوەرو گەل بوو، وەشان بەشانی ڕووداوە نوێیەکان سەرکەوتوانە هەنگاوی دەناو تووشی تەنها هەڵەیەکی سیاسیش نەبوو، لای جەماوەری کوردستان، بگرە لای سیاسی و لایەنە سیاسی‌یەکانی کوردستانیش جێی ڕەزامەندی بوو، لای دراوسێکانمان سیاسەتی ڕۆشن و پەسەندی هەبوو، بەڵام بۆ دوایی کە ناحەزان نەیانویست ئەو بزووتنەوەیە ئا بەو پێیە گەشە بکاو کۆنتڕۆڵی کوردستان بکا، هەڵسان دەیان گیرو گرفتیان بۆ نایەوە، بچوکەکەیان تەفرەقەو ماڵ ماڵۆکێ و منوو تۆیی و، دەرەنجامیش بەو شێوەیە دیتمان چی بەسەردا هات، هەروەکو شۆڕشەکانی تری گەلی کوردی لێهات، خۆ دیارە بێ هەڵەش هەر نەبووە، دیسانەوە ئەگەر سەرنجێکی شۆڕشی کۆماری ئیسلامی ئێران بدرێت، پاش لەبنهێنانی (٢٥٠٠) ساڵەی ڕژێمی شاهنشایی، بەقیادەی ئیمام خومەینی -ڕەحمەتی- چاك چاك دەزانرێ کە زانایان نەك هەر ئەندامێتی حیزبێکیان پێ ڕەوا نەبینرێ، بەڵکو توانیویانە گەورەترین زلهێزی دنیای سەردەمی خۆی لەبنبێنێ و، لەجێی ئەویشدا دەستووری ئیسلامیی ڕابگەیەنێت و، پاشانیش جێگا زۆر گرنگەکانی ئێستاش -پاش (٢٤) ساڵ هەر بەدەستی (مەلا)کانەوەیە، ڕابەرایەتی هەر مەلا، سەرۆکایەتی هەر مەلا، وەزارەتە گرنگەکان هەر مەلا، وەزیری اطلاعات هەر مەلا، وەزیری ناوخۆ هەر مەلا هێزی قەزایی هەر مەلا.. وە هەروەها، لەگەڵ ئەو ململانێیەدا لەگەڵیاندا دەکرێت

لەلایەن زلهێزەکانەوە توانیویانە خۆیان و جەماوەرەکەیان لەو هەڵدێرانە بپارێزن، جەنگی سەپێنراوی (٨) ساڵەی عێراق، کە هەموو چەکێکی حەرام و کۆ کوژیی هەبوو لەبەرامبەر ئێرانەوە درایە (صدام)، بەڵام زۆر بەژیرانەو بەرپرسانە -پاش ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ هەموو دەسەڵاتدارانی دنیادا- خۆیانیان هێنایە دەرێ و، سەدامی نۆکەرو بەکرێگیراوی ئەم لاو ئەولاش، هەر درێژەی بەتاوانەکانی خۆیدا، تا دەرەنجام خەیانەتی بە خۆیی و سوپای دلێری عێراق و گەلی عێراق و خاکی عێراق و دینی عێراق کردو، ئەو وڵاتە (دار الخلافە)یەی تەسلیمی بێگانە کردو ئەو هەموو سەربازە بێ دیفاعانەی خستە بەر کرۆزو هۆك و فڕۆکەی شەبەح و (بی ٥١) و (بی ٥٢) ئینگلیزو ئەمریکا، دە ئاخۆ سیاسەتی ئەو مەلایانە باشبوو، یان سیاسەتی ئەو (عەمیلە)..؟

دەکەوابوو ئەو قسەیە زۆر هەڵەیە کە بەگشتی بگوترێ: سیاسەتی مەلایان بەکەڵك نایەت، ئەوەش هەر هەڵەیە کەسێ پێی وابێ هەرکەسێك لەزانکۆکانی خۆرئاوا، یان خۆرهەڵات دەرچێ، وەیان ئەڵقە لەگوێی ئەوان بێت -ئەگەرچی بڕوانامەشی نەبێ- سیاسەتی سەرکەوتووەو دەتوانێ سەرکەوتوانە وڵاتەکەی وەپێش بەرێ..! دەکرێت ئەمە بگوترێ: کە (مەلا) چونکە عەمالەت و خۆ فرۆشی و دینفرۆش و نیشتمانفرۆشی پێناکرێ و ناتوانێ تەسلیمی ئەو زلهێزانە ببێ، لێی قبووڵ نەکرێ و بڕێ جار زوو لەناو ببرێ، بەڵام عەمیلێك -ئەگەرچی زیانیش بە هەموو خەڵکانی دنیا بگەیەنێت- چونکە جێگای ڕەزامەندی ئەوانە هەر بمێنێتەوە هەتا بەرژەوەندییان تەواو دەبێ! ئەمەش زۆر جێگەی خەم و خەفەتە کە لەلایەن ئیسلامیەکانیشەوە هەر ئەو ڕێزەی بگیرێت و بگوترێ کە: زانایان مافی بەشداربونی سیاسەتیان نیە، زۆر بەزەقیش لەناو هەندێ حیزبی ئیسلامیشدا ئەو سیاسەتە پیادە دەکرێت، مەلایەکی زۆر باش و بەتەمەن و بەعیلم و بەتەقواو وریاو شارەزا لەمزگەوتێکدا هەر کارو وەزیفەی پێش نوێژی و وتاری هەینی و وانە وتنەوەی پێ دەدرا، بەڵام خەڵکانێکی زۆر لەخواری ئەوەوە، کەمزانست، کەم تەجروبە، نەناسراو دەبرایە سەری سەرەوەو سیاسەتیشی قبووڵ بوو، لەولایشەوە علمانیەکان هەرگیز ڕازی نابن مەلاکان لەژێر سێبەری خۆیاندا بۆ خۆیان کار بکەن و وەزیفەی گرنگ و بەرزیان بدرێتێ، بەڵام بۆ خۆیان و لەژێر سێبەری خۆیاندا هەموو کارێکی سیاسییانە بەمەلاکان دەکەن و تەنانەت بۆ (پەرلەمان)یش هەر شیاون و رایان وەر دەگرن، ئەوەیە بە دوو (کەیل) پێوانە دەکرێت، ئەگەر مەلا بۆ خۆی و، بۆ ئیسلامەکەی -سەربەخۆ- حیزبێك دابمەزرێنێ - هەرگیز لێی قبووڵ ناکرێ و، سیاسەتی جێگەی ڕەزامەندی نیە، کەچی ئەگەر بۆ حیزبێکی علمانی، وەیان بۆ حکومەتێکی علمانی کار بکا، زۆر بلیمەت و زرنگ و سیاسەتمەدارە..!!

ئەرکی مزگەوت و دەرەوەی مزگەوت هەر لەسەرشانی ئیمامی ئەبوو بەکرە! مەبەستم ئەوەیە دەبوو بە ئەبوو بەکریان گوتبا: لەبەر ئەوە ئەو حورمەت و ڕێزەی پێشنوێژی مزگەوتەت لەدەست نەدەیت دەخیل سەد دەخیل لەبازنەی مزگەوت مەچۆرە دەرێ و تێکەڵی سیاسەت مەکە، ئەگینا مەردم وەك جاری جاران -بەر لەوە ببیتە خەلیفە- گوێبیستی قسەو گوتارت نابن، چونکە پێشنوێژ هەر دەبێ لە میمبەری مزگەوتەکانەوە فەرمان بەچاکە بداو، ڕێ لەخراپە بگرێت، لەوە بەولاوە ئەگەر خۆی بخاتە ناو ململانێی (ئەنصار) و (مهاجر)ەوە بۆ دامەزراندنی (خەلافەت)ـەکەی، وەیان دواتر ئەگەر ببێتە سەرکردەی (سوپا)و ڕووبەڕووی عەرەبە هەڵگەڕاوەکان ڕاوەستێ، بەتایبەتی ئەگەر لەو نێوانەدا خەڵکێکیش بکوژرێت، جێگەو پێگەی خۆی لای جەماوەر لەدەست دەداو لای خەڵکی بەپیاوێکی سیاسی و دڵڕەق دەدرێتە قەڵەم، بەر لەوە بەپیاوێکی ڕۆحی و پەپوولەی ناو مزگەوت دابنرێت، چونکە ئەگەر جەماوەر تێگەیەنرابێ و پێگەیەنرابێت کە ئیسلامی میحرابی مزگەوت و گۆڕەپانی جیهاد هەر یەك ئیسلامە ئیتر هەرگیز هەڵەی ئاوا ناکاو دوێنێ و ئەمڕۆی ئەو پێشنوێژە بەدووچاو سەیر ناکا، ئەو بیرو بۆچوونانە هی پەنجا ساڵ لەمەو پێشەو ئێکسپایەر بوون، بەدەر لەوەش مەلا ڕێزو حورمەتی بۆ یەکراوو (موزەییەفی)ی بۆچییە؟ مەلا نەتوانێ باسێکی کاروباری نێودەوڵەتی سەردەم بکاو، حاکمیەتی خوا بخاتەوە گەڕ، دەبێ چ ڕێزێکی مابێ هەم خۆی و، هەم بیرو باوەڕەکەی؟

کەوابوو چار ئەوەیە کە گەل و جەماوەر ئاستی ڕۆشنبیری ئیسلامیییانەی پەرە پێبدرێت و مەلا بخرێتەوە جێگە ئەسڵەکەی خۆی (پێشنوێژی مزگەوت) و بەرپرسی کاروباری دەوڵەت لەو ناوچەیەدا، وا دەزانم بەتەنها دوژمنانی دینی خوا ڕازی نین مەلا و زانای ئایینی لەمزگەوت بێتە دەرێ و خۆی بدات بەدەم سیاسەتی دنیای ئەمڕۆوەو نەهێڵێ کارە سەرەکیە ئیسلامییەکان بکەونە ژێر دەستی ئەوان، ئەگەر دیینی خوا ڕیسواو کەمقەدر بوو، وەیان فڕێدرایە زاویەیەکی مزگەوتەوە، ئەگەر مەلا نەیەتە دەر، دەبێ کێ بێتە دەرو دەنگی ئەو شتە ناپەسەندانە بدا؟ ئەمە لە لایەکەوە، لەلایەکی دیکەشەوە ڕێزو حورمەت تەنها لەپاڵ ڕێزو حورمەتی ئیسلامدایە، کەئیسلامەکە ڕێزی نەما، دەبێ کێ ڕێز لەو مەلاو زانایانە بنێ..؟ خۆ بەگژاچوونی کاری ناشەرعیی و پێچەوانەوەی دیینی خوا، جیهادە لەڕێی خوادا:

(يجاهدون فى سبيل الله ولا يخافون لومة لائم..).

هیوادارم بەرەو تێگەیەشتنێکی لووتکەو، بەرەو ئاسۆیەکی ڕۆشن گشتمان بێ وچان و بێماندووبوون ڕێ بگرینە بەر هەتا دەگەینە پیرۆزیی و، پیرۆز دەبین.

جومادی دووەمی ١٤٢٣ك – ئابی ٢٠٠٣ز